

veszünk részt, azzal párhuzamosan tanulási képességeink, tapasztalataink is fejlődnek, bővülnek.

Az esetek többségében ki is alakulnak a saját szempontunkból általában jó vagy néha rossz szokásaink. Előbb-utóbb ráérzünk, a napnak melyik szakában, milyen környezetben, milyen módszerrel tanulunk a legeredményesebben. De, sajnos, amíg idáig eljutunk, óhatatlanul sokszor tévedünk, saját kárunkon megtanulva, hogy a tanulásnak is vannak törvényszerűségei. Ráadásul ilyenkor már sok esetben a tanulmányaink vége felé járunk, így nem tudunk utólag javítani korábbi tevékenységünk hatékonyságán.

Aki külső segítséget keres arra, hogy megkönnyítse a tanulás sokszor rögös útját, az hamar ráébred, hogy nagyon kevés lehetőség közül választhat. Az olyan hagyományos információforrások, mint a könyvtárak vagy a könyvesboltok, kevés ilyen tárgyú könyvet kínálnak, és legtöbbször ezeket is vagy több évtizede, vagy tőlünk eltérő adottságú országokban, vagy elsősorban általános iskolások, esetleg középiskolások számára írták. A mai, sokszor a digitális információforrásokat előnyben részesítő, a hagyományos és az internetes távtanulás módszereit keverve alkalmazó egyetemisták és a főiskolások az ezekben leírt tanácsokat csak korlátozottan alkalmazhatják.

Napjainkban – főleg a fent említett szegmens tagjai számára – egyre fokozódó jelentőségük van az interneten elérhető anyagoknak is. Ezekre az jellemző, hogy vagy a hagyományos könyvkiadás termékeit ajánlják az érdeklődő számára, vagy olyan letölthető fájlokat kínálnak, amelyek szintén nehezen adaptálhatók a felsőfokú tanulmányokra. Ha pedig mégis ilyen lenne, amit találtunk, akkor pedig az más felsőoktatási intézmény más szakjainak hallgatói számára készült, és ezért nem lehet őket változtatás nélkül felhasználni.

Ráadásul a diákok biztos és állandó piacot jelentenek a profitorientált vállalkozások számára is. Ezek legtöbbször az interneten, de sokszor a hagyományos médiában is bombázzák üzleti ajánlataikkal a tanulni vágyókat. Nagy részük természetesen becsületes, és így számos jó ötletet kaphatunk tőlük a pénzünkért, de azért a hat nap alatt elsajátítható nyelvtudás, vagy Tolsztoj *Háború és béke*jének egy délután alatti elolvasását lehetővé tevő gyorsolvasási módszerek el-sajátíthatósága erősen kétségbe vonható.

Ahhoz ugyanis, hogy az ilyen teljesítményeket akár csak távolról is megközelítő eljárásokat megtanuljuk, nem árt azokat a feltételeket megismerni, amelyek ezt lehetővé teszik.

Miközben már felnőtt fejjel pedagógiai tanulmányaimat végeztem, egyre erőteljesebb elégedetlenséget éreztem. Folyamatosan az a kérdés járt a fejemben, hogy miért csak most hallok én azokról a törvényszerűségekről, amelyek ismerete nagyságrendekkel megkönnyítette volna korábbi tanulmányaim elvégzését. A tanulásra ugyan más nézőpontból tekint a tanár, mint a tanuló, de azért annak számos pontján ugyanazt látja. Mert a hatékony tanításnak és a hatékony tanulásnak ugyanazok a feltételei:

- ismerni kell a tanuló személyiségét, lelki adottságait és a tanulásra való ösztönzés módszereit;
- ismerni kell a tanulás folyamatát, annak egyes elemeit és sajátos törvényszerűségeit;
- olyan környezetet kell kialakítani, amelyben a tanulás a legkevesebb energiát emészti fel;
- figyelembe kell venni, hogy a különböző tananyagtartalmakhoz esetenként eltérő tanulási technikák tartozhatnak.

Az elkövetkezőkben a rendelkezésre álló terjedelem és saját tudásom korlátai között megpróbáljuk áttekinteni a tanulásnak ezeket a területeit. A jegyzet remélhetőleg jó speciális háttéranyagot fog szolgáltatni a BME mérnök- és közgazdászhallgatói számára a *Tanulástechnika* választható tárgy tanulása során menedzsment vonatkozásaival, és talán segíteni fog egyes tanulási problémák megoldásában is. De nem feledkezhetünk el az egyetem további hallgatóiról sem. A kommunikáció szakos hallgató például közvetlenül alkalmazhatja későbbi munkájában a tanulás egyes törvényszerűségeinek elemeit a bevésestől és a megerősítéstől kezdve a visszacsatolásig. Ugyanígy a matematikusokat is évszázadok óta hagyományosan foglalkoztatják az ismeretek logikus átadásának módszerei, ezért az ilyen területen tanuló hallgatóinkat is érinthetik a jegyzet egyes fejezetei. A fizikusok sorát izgatta Einstein óta Plancktól Hawkingig a korábitól eltérő szemléletmódot igénylő kérdések feldolgozásának, megértésének és tanulásának problémája, ezért a tanulás jellemzőinek ismerete a fizikus-hallgatók szakmai kompetenciái között is megtalálható.

Különösen fontos ezen kérdéskör tanulmányozása azért is hallgatóinknak, mert remélhetőleg néhányukat talán éppen ez a kurzus indíthatja el a pedagógusi pálya irányába. De a többiek számára sem haszontalanok ezek az ismeretek. Mérnökként vagy bármely más terület specialistájaként előbb-utóbb egyre többen kapcsolatba fognak kerülni vállalati képzésekkel. Ezekben mint előadók, szervezők, tanulók újra találkoznak a tanulás tevékenységével, hiszen e generáció számára az élethosszig tartó tanulás már nem a pedagógia egy fejezetét, hanem a mindennapi gyakorlatot fogja jelenteni.

Bár az előbbieken említettekhez hasonló gyors sikert nem garantálhatok, azért jó és eredményes munkát kívánok.

Budapest, 2011. január

Kata János